

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Պ Ի Ր

ԳԵՐ. Տ. ԿԻՒՐԵՂ. Ծ. ՎՐԳ.Ի

(ՇԱՐ. ՆԱԻԼՆԻՅԱՅ ԹԻԻԷՆ)

Իրանա-Հնդկաստանի թիմի վարչական իրաւասութեան տակ կը գտնուին, Ատրպատականի թեմէն դուրս, ամբողջ Իրանի, Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ եւ Մալայեան կղզիներու հայութիւնը, թուով աւելի քան 5,000: Թեմը ներկայիս իր մէջ ունի 150 եկեղեցիներ եւ մատուռներ եւ 104 ծխատէր քահանաներ: Եկեղեցիներէն եւ մատուռներէն 13ը կը գտնուին Հնդկաստան, Պիրմանիա, Սինկափուր եւ Զաւա, 13ը Նոր-Ջուղա, 4ը Թէհրան, 10ը Իրանի միւս քաղաքներու, եւ մնացեալները գիւղերու մէջ: Վարչութիւնը՝ կրօնականին մէջ կը գտնուի հինգ քահանաներէ բաղկացած Կրօնական Խորհուրդի մը ձեռքը, իսկ եկեղեցական, տնտեսական եւ ժողովրդականին մէջ Համայնական Խորհուրդներու եւ եկեղեցեաց Հոգաբարձութեանց, որոնց անդամ կրնան ըլլալ նաեւ կղերականները:

Ներկայ Կրօն. Խորհուրդի անդամներն են Տ. Կարապետ Ա. Բհնյ. Թումիկեան, Տ. Վարդան Ա. Բհնյ. Վարդանեան, Տ. Համբարձում Ա. Բհնյ. Վարդանեան, Տ. Վահան Ա. Բհնյ. Աղանեան եւ Տ. Տրդատ Խաչ. Բհնյ. Յովակիմեան: Ինծի շատ մօտէն ծանօթ չորս Աւագ Քահանաները եւ անոնց անբաժան գործակից Տ. Գարեգին Ա. Բհնյ. Կիրակոսեան, այժմ ի Կալկաթա, իրենց կոչումին եւ պաշտօնին գիտակից ու զարգացած եկեղեցականներ են եւ պատիւ կը բերեն Ջուղայեցոց: Հինգն ալ երկար տարիներ կրթական պաշտօն վարած են Ջուղա եւ Հնդկաստան, եւ ներկայ սերունդի մեծ մասին ուսուցիչները եղած: Տ. Գարեգին Հայրը պարսկերէն լեզուին տիրացած է եւ հեղինակն է Պարսկահայ Բառարանի մը, լոյս ընծայուած 1933ին: Տ. Տրդատ որ ձեռնադրուած է Կալկաթայի մէջ հոգելոյս Տ. Թորգոմ Ս. Պատրիարքէն անոր Հնդկաստանի նուիրակութեան ժամանակ, իր գնահատելի եւ օգտակար օժանդակութիւնը կը բերէ իր

աւագ եղբայրներու աշխատանքին: Նոր-Ջուղան ունի ուրիշ վեց քահանաներ եւս: Բայց այս տասներկուքը բաւական չեն Նոր-Ջուղայի, Հնդկաստանի, Պիրմանիոյ, Սինկափուրի եւ Ճաւայի համար: Այդ պատճառաւ, ինչպէս անցեալին մէջ, նոյնպէս եւ այժմ, բաց ծուխերը եւ պաշտօնները զաւառացի քահանաներու կը յանձնուին անշուշտ ի վնաս գիւղացիներու եկեղեցական եւ հոգեւոր կեանքին: Թեմը ունի երկու Համայնականներ, մին ի Նոր-Ջուղա եւ միւսը ի Թէհրան, որոնք կ'ընտրուին ժողովրդական ազատ քուէով եւ կը գործեն իրենց յատուկ կանոնադրութեամբ: Նոր-Ջուղան, բացի Իրանա-Հնդկաստանի Կրօնական Խորհուրդէն, ունի նաեւ հետեւեալ մարմինները. Հոգեւոր Դպրանոցի Վարչութիւն, ընդ նախագահութեամբ Գեր. Տ. Թէոդորոս Ծ. Վրդ. Իսահակեանի, որ յարմար առիթի կը սպասէ յառաջիկային գործադրելու իր կազմած Ընծայարանի եւ Հոգեւոր Դպրանոցի ծրագիրը, Վարժարանաց Հոգաբարձութիւն, Յովսէփ Պօղոսեանեանի Աւանդի Յանձնախումբ, Ս. Կատարինեան Որբանոցի վարչութիւն, Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաժողով, Աղբատախումբ Միութիւն եւ մասնակի բարենպատակ փոքր միութիւններ: Կան մի քանի տուն Հայ Հռոմէադաւաններ եւ Բողոքականներ: Առաջինները ունին եկեղեցի մը, վարժարան մը եւ վանք մը ուր կը բնակին դուքսէն եկող հայ եւ օտար վանականներ: Վերջինները, մի քանի անձեր միայն, անդամ են Անկիւքան Եկեղեցւոյ եւ կ'աշխատին Շ. Մ. Ս. Միսիոնարական հաստատութիւններու մէջ եւ շատ մօտիկ են իրենց մայրենի Եկեղեցիին:

Նոր-Ջուղայի հրապօրքը կը կազմեն եկեղեցիները, այժմ թուով 13 (երբեմն 24), իրարմէ հազիւ քարոնկէց մը հեռու: Սրտաբուստ արեւելեան, ներքուստ զուտ հայկական կառուցուածքով ու կազմով, իւրա-

քանիչիւրը ունի իրեն յատուկ զեղեցկութիւն մը. իսկ վանքի Ամենափրկիչը եւ քիչ հեռու Մէդանի կամ Բնթղեհէմի կոչուած եկեղեցին մօտ երեքդարեան հնութեամբ եւ սուրբ-գրական հարիւրաւոր իւղաներկ որմանկարներով, ոսկեզօծ ծաղկանկարներով եւ զարդանկար յախճապակիներով, զմայլելի զեղարուեստական կոթողներ են եւ փառքն ու պարծանքը Զուղայեցւոց եկեղեցասիրութեան եւ կրօնական ջերմեռանդութեան: Եկեղեցիներու շուրջ կան ընդարձակ բակեր ու նրբանցքներ մայրիկներով զարդարուն: Բակերու մէջ կան, բացօղեայ պաշտամունքի համար, պատարագամատոյց սեղաններ՝ իրենց դասերով եւ ատհաններով, բակէն բաժնուած սիրուն արապէսք վանդակապատերով եւ դուռներով: Բակերու շուրջ կան կոկիկ սրահներ եւ ուխտաւորաց խցիկներ եւ օթեւաններ: Երջանկայիշատակ Յովսէփ Պօղոսխանեանի կտակով մշտնջենապէս ապահովուած է եկեղեցիներու նորոգութիւնն ու պահպանութիւնը: Այդ կտակի կանոններով կազմուած Յանձնաժողովը խնամքով կը կատարէ բոլոր նորոգութիւնները՝ հոգաբարձութիւններու օրինաւոր խնդրանքին վրայ:

Առօրեայ պաշտամունքները կանոնաւորապէս տեղի կ'ունենան գլխաւոր թաղային եկեղեցիներու մէջ՝ դպիրներու եւ պատանի փոխասացներու մասնակցութեամբ: Իւրաքանչիւր թաղային եկեղեցի ունի իր դպրաց դասը, մեծ մասամբ ծայնաւոր օրիորդներէ կազմուած, եւ անոնք են որ կը կատարեն Ս. Պատարագի երգեցողութիւնները երգեհոնի ընկերակցութեամբ իրենց սիրած Եկմալեան եղանակով: Դպրաց դասերուն հոգածու էին բոլոր ծխատէր քահանաները եւ ի մասնաւորի Արժ. Տ. Համբարձում Բհնյ. Վարդանեան, որ իր երաժշտական հմտութեան կը միացնէ իր ծայնի եւ բնաւորութեան կրկնակ անուշութիւնները եւ այդ կերպով եկեղեցական երաժշտութիւնը հրապուրիչ ու սիրելի կը դարձնէ նոր սերունդին: Մասնաւոր գնահատութեան արժանի են Տէր Հօր կատարած աշխատանքները եկեղեցական երաժշտութեան մարզին մէջ: Դպիրներու շարքին մէջ յիշատակութեան արժանի է Տէր Հօր եղբայրը՝ Պ. Մարտիրոս Վարդանեան, որ քառասուն տարիներ շարունակ իր ծայնի

անսպառ աղբիւրը, դեռ վճիռ, տրամադրած է Զուղայի եկեղեցիներուն, մինեւոյն ժամանակ պահպանելով եւ կենդանի պահելով տեղւոյն ճին եղանակները:

Ձեր Ամենապատուութեան Յունիս 23 թուակիր հեռագիրը ցրուեց Միջագետքի եւ Պաղեստինի ճանապարհներու անապահովութեան լուրերը: Ընդհատելով հոգեւոր զբաղումներս ձեռնարկեցի վերադարձի պատրաստութեանց, որոնք աւելի քան շաբաթ մը առին եւ յարմար զնացքով մեկնեցայ դէպի Թէհրան, Իրաքեան վիզէ ստանալու համար: Նոր-Զուղայի մէջ ինձ ընծայուած ասպինջականութեան համար մեծապէս երախտապարտ եմ Պատ. Կրօնական եւ Համայնական Խորհուրդներուն, որոնց բարեացակամութեան շնորհիւ իմ այցելութիւնս կատարեալ ուխտագնացութիւն մը եղաւ փափարիս համաձայն: Շնորհակալութեան պարտք կը զգամ բոլոր Զուղայեցիներուն առհասարակ, որոնք եկեղեցիներու մէջ, իրենց բնտանեկան անուշիկ յարկերուն տակ եւ ամէն տեղ ուր որ հանդիպեցան, իրենց սիրալիր ու անկեղծ վերաբերմունքով հոգեկան մխիթարութիւն պատճառեցին ինձ: Թէհրան հասնելով առաջին առթիւ կատարեցի տուած խոստումս՝ պատարագեցի եւ քարոզեցի նոր եկեղեցւոյ կից մատուռին մէջ, ուր որ Դեր. Խաղ Սրբազան պատարագած էր: Քաղաքի մէջ կան երեք փոքր եկեղեցիներ, երբեմն հայոց բնակավայրերու կեդրոնական վայրերու մէջ, այժմ գրեթէ լքուած, քաղաքի կրած մեծ փոփոխութիւններուն հետեւանքով: Անոնք այժմ կը գտնուին արուարձաններուն մէջ, հեռու հայոց նոր թաղամասերէն եւ բնակավայրերէն: Այս դժբախտ կացութիւնը դարմանելու համար Թէհրանեանկ Ազնուամեծար Տիար Ռոմանոս Եսայեան վեհանձնաբար յանձն առած է իր ծախքով կառուցանելու հայկական ոճով մի սիրուն եկեղեցի կեդրոնական թաղի մը մէջ: Եկեղեցին պիտի կոչուի յանուն Ս. Աստուածածնի, ի յիշատակ իր հանգուցեալ եկեղեցասէր եւ բարեպաշտ մօր: Եկեղեցւոյ ճիմարկէրի արարողութիւնը կատարուած է ձեռամբ Ատրպատականի թեմի առաջնորդ Դեր. Տ. Ներսէս Արքեպս. Մելիքթանգեանի, եւ չորս կողմի պատերը եւ ներքին սիւները ամբողջացած են արդէն: Թէհրանի հայութիւնը, որ Աստուծոյ Տան վայելչութեան

նաշակն ունի եւ կարօտը կը քաշէ, եւ կոմիտաս երգչախումբը, որ այնչափ մեծ փափաքներով եւ զոհաբերութիւններով կազմուած է, կը խամրի մատուռներուն մէջ, անհամբեր կը սպասեն Ս. Աստուածածնայ օծման եւ բացման արարողութեան, որպէսզի յետ այնու, ինչպէս եկեղեցատիրաց Տիկնանց Միութեան Նախագահուհին կ'արտայայտէր, «ամէն Կիրակի եւ տօնական օր կանոնաւորապէս եւ արժանաւորապէս կատարուին աստուածային պաշտամունքները»: Այս գեղեցիկ յոյսերը Ս. Աստուածածնայ նկատմամբ իրականանալէ յետոյ, Թէհրանի 25,000 հայութիւնը դեռ պէտք պիտի ունենայ առնուազն երկու ուրիշ նոր եւ ընդարձակ եկեղեցիներու, ուրիշ կեդրոնական թաղերու մէջ, նոր սերունդը կրօնական եւ հոգեւոր կեանքի մօտեցնելու, աստուածային պաշտամանց վարժեցնելու եւ թոյլ չտալու որ զանազան յարանուանութեանց ժողովարաններու եւ հաւաքավայրերու մէջ մոլորին անոնք: Իրանի մայրաքաղաքի պատուական հայութեան արժանապատուութեան եւ քրիստոնէական բարոյական կեանքին պահանջն է ասիկա եւ անտեսելը աղէտալի: Այս պահանջին ստիպողականութիւնը, բնականաբար եկեղեցւոյ պաշտօնէից աւելի որոշապէս զգալի եւ տեսանելի, կարեւորութեամբ յանձնցի պատկան մարմիններու ամենալուրջ ուշադրութեան:

Թէհրանի մէջ լոյս կը տեսնեն Իրանի գոյգ հայ թերթերը «Էրաժնունդ» եւ «Ալիք»: Այցելեցի երկուքին ալ Պատ. Խմբագիրներուն, իրենց խմբագրատանց մէջ, եւ հաղորդեցի Ձեր Ամենապատուութեան օրհնութիւններն եւ սիրալիր ողջոյնները: Բացի Համայնական Խորհուրդէն, կան Նաեւ Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաճիւղ մը, եկեղեցատիրաց Կանանց Միութիւն մը եւ Աղքատախնամ երկու մարմիններ: Քաղաքի լաւագոյն թաղի մը մէջ կը գտնուի հայկական ակումբը, ուր հաւաքոյթներ եւ զրօսանքներ տեղի կ'ունենան երեկոնները: Համայնականը քաղաքի սահմաններէն դուրս կը հսկէ նաեւ մերձակայ հայաբնակ գիւղերու եկեղեցական եւ հանրային գործերու վրայ: Ատրպատականի թեմը, Գեր. Տ. Ներսէս Արքեպս. Մելիքթանգեանի առաջնորդութեան տակ, ունի աւելի քան 20,000 հայութիւն մը Դաւրէժի եւ շրջակայ գաւառներու մէջ, եկեղեցիներով եւ ժողովրդական հաստատութիւններով, որոնք կը կառավարուին Գերաշնորհ Առաջնորդ Սրբազանի Նախագահութեան տակ գործող Համայնական Խորհուրդի մը եւ եկեղեցաց Հոգաբարձութեանց կողմէ:

Բովանդակ երկրին մէջ Իրանահայութիւնը կը վայելէ տնտեսական եւ քաղաքական ամէն ազատութիւն: Բացի հողազուրկ եւ աղքատ գիւղացիներէն, քաղաքներու եւ գիւղաքաղաքներու բնակիչները բաւարար եւ պատուաւոր ապրուստ ունին: Անոնց մէջ կան բազմաթիւ մասնագէտներ, արհեստաւորներ, զեղարուեստագէտներ, մեծ եւ փոքր առեւտրականներ, պետական եւ զանազան հաստատութեանց եւ հիմնարկութեանց պաշտօնեաներ: Բոլորն ալ հաւատարմութեան զգացումներով լեցուած են կառավարութեան հանդէպ եւ սիրով կը կատարեն իրենց քաղաքացիական պարտականութիւնները, որոնցմէ մին է պարտաւորիչ զինուորական ծառայութիւնը, զինուորական տարիք եւ յարմար ֆիզիքական ունեցող այր մարդոց համար: Շնորհիւ Իրանի վերածնութեան մեծ Շահնշահին՝ Բիգա Փէհլէվիի կատարած ընդհանուր բարենորոգութեանց, վերջ գտած են Նախկին Նախապաշարումները, խտրութիւններն ու ցեղային հակակրօնութիւնները, եւ կայսրութեան բոլոր ժողովուրդները սիրոյ եւ համերաշխութեան ոգով կ'ապրին եւ նոյն եռանդով կ'աշխատին յօգուտ երկրի ընդհանուր վերելքին:

Իրանահայութեան աշխատութեան բաժինը, ինչպէս միշտ, այժմ եւս զնախաւելի եւ արժանաւոր բարձրութեան վրայ կը գտնուի: Ատիկա կը տեսնուի զլիսաւոր քաղաքներու եւ մանաւանդ Թէհրանի մէջ, որ երկրի ընդհանուր լուսաւորութեան կեդրոնն է: Փափաքելի է որ ընդմիշտ պահուի այդ դիրքը:

Թէհրանի մէջ անցազրային անհրաժեշտ գործողութիւնները լրացնելով մեկնեցայ դէպի Պատրա, հարաւային երկաթուղային գծով: Ահուազէն ինքնաշարժով անցայ Ապատան, յետոյ Քարուն գետի վրայէն Նաւակով՝ Խորհրամշահ. նորէն անկէ ինքնաշարժով, անապատի մէջէն, դէպի Շաթ-իւլ-Արաւ, որուն վրայէն Նաւակով փոխադրուեցայ Պատրա, ուր մնացի մէկ զիշեր ժամատան մէջ, Արժանապատիւ Տ. Խորէն Քահանայ Դասապեանի խնամքին տակ: Յաջորդ օրը

երկաթուղային գնացքով մեկնեցայ Պատրա-
յէն եւ Օգոստոս 6ին Պաղտատ հասայ եւ
հիւրընկալուեցայ առաջնորդարանի մէջ։
Գեր. Տ. Ռուբէն Արքեպս. Մանասեանի հրա-
ւէրով եկեղեցւոյ մէջ պատարագեցի եւ քա-
րոզեցի հետեւեալ Կիրակի օր ի մխիթարու-
թիւն հոգեւէր հաւատացեալներու, որոնք
եկած էին ընդունելու Մայր Աթոռի սրբա-
զան պատգամներն ու օրհնութիւնները։
Խորին շնորհակալութեան պարտք կը զգամ
Գեր. Արքեպս. Հօր իր սիրալիր եւ թանկագին
աջակցութեան համար։ Նոյնպէս տեղացի
պատ. ազգայնոց, որոնք ազնուութեամբ
հիւրասիրեցին զիս եւ ընծիւքեցին հարկ եղած
օժանդակութիւնը ճամբորդութեանս վերա-
բերեալ կարգադրութեանց մէջ։ Պաղտատէն
մեկնեցայ Օգոստոս 11ին եւ Դամասկոս
հասայ յաջորդ օրը զիշերուան ժամը 10ին։
Այցելեցի Դամասկոսի թեմի Կաթ. Փոխա-
նորդ Գեր. Տ. Եփրեմ Արքեպս. Տոհմունիին։
Գեր. Արքեպս. ընդունեց զիս առաջնորդա-
րանի սրահին մէջ եւ մէկ ժամուայ սիրալիր
տեսակցութենէ յետոյ դիւրութիւն տուաւ
տեսնելու եկեղեցին եւ Ս. Աթոռը կալ-
ուածները։ Իր տուած տեղեկութեան հա-
մաձայն թեմի հայութեան թիւն է 13,000,
պատեւազմի հետեւանքով մեծ մասամբ նիւ-
թական դժուարութեանց մատնուած։ Սու-
րիոյ վերջին կռիւներու վտանգաւոր օրերուն
քաղաքի անապահով թաղերու հայ ժողո-
վորդը ապաստան գտած է վանքի, վար-
ժարանի եւ եկեղեցւոյ կից շէնքերու մէջ,
մինչեւ խաղաղութեան վերահաստատու-
թիւնը։ Գեր. Արքեպս. բարեհաճեցաւ փո-
խադարձել այցելութիւնս Ս. Աթոռոյ գոր-
ծակալ Տիար Ֆիլիք Գարրէլեանի ընկերակ-
ցութեամբ։ Դամասկոսէն Հայֆա տանող
երկաթուղային գնացքները զինուորական փո-
խադրութիւններու յատկացուած ըլլալով,
ստիպուեցայ Պէյրութի ճամբով անցնիլ
Հայֆա։ Մեկնեցայ ինքնաշարժով Օգոստոս
15ի առաւօտուն եւ կէսօրին հասայ Պէյ-
րութի առաջնորդարանը։ Լիբանանի Առաջ-
նորդական Փոխանորդ Հոգ. Տ. Ներսէս Վրդ.
Յարութիւնեանի ընկերակցութեամբ Անթի-
լիաս զացի եւ ներկայացայ Կիլիկիոյ Կաթ.
Աթոռի Գեր. Տեղակալ Արքեպսին։ Գեր. Խաղ
Արքեպս. լսած ըլլալով մեր Հայաստանեան
առաքելութեան մանրամասնութիւնները,
տեղեկութիւններ տուի մասնաւորապէս

Իրանի եւ Իրաքի հայութեան ներկայ վի-
ճակի մասին։ Յետոյ Նորին Բարձր Արքեպ-
սութեան արտօնութեամբ այցելեցի Նորա-
կառոյց գեղեցիկ Տաճարը, Նահատակաց
Յուշարձանը, երկու երջանկալիշատակ կա-
թողիկոսներու գերեզմանները, վանքը, ժա-
ռանգաւորաց Վարժարանն ու Ընծայարանը,
Տպարանը եւ Մատենադարանը։ Միջերկրա-
կանի կապոյտ եզերքին վրայ գմբուխտ կա-
նաչներու մէջ աղամանդի պէս փայլուն Ս.
Գրիգոր Լուսաւորիչը, իր շողերուն մէջ
առած հոգեւոր եւ մտաւոր վերածնութեան
գեղեցիկ ու անուշ րջիջներ, արդարեւ հո-
գեկան մեծ մխիթարութիւն կը պատեաւ
հայ զգացումներուն, եւ ի խորոց սրտի օրհնել
կուտայ յիշատակը անոնց որ կերտեցին զայն։
Ամէն յաջողութիւն անոնց որ արժանաւորա-
պէս կը վայելին զայն ու զոհարեցող կեան-
քով պիտի փառաւորին զայն։ Անթիլիասէն
վերադարձայ Պէյրութ, ուր հիւրընկալուեցայ
առաջնորդարանին մէջ Հոգ. Հայր Ներսէսի
ազնիւ հոգածութեան տակ, եւ յաջորդ օրը
ճամբայ ելայ դէպի Հայֆա եւ Երուսաղէմ,
ուր հասայ Օգոստոս 17ին։ Բացակայու-
թեանս ժամանակաշրջանը, Ապրիլ 7էն մինչեւ
Օգոստոս 17, կը կազմուի հետեւեալ կերպով.
ուր օր Երուսաղէմէն Երեւան, քսան եւ մէկ
օր ի Հայաստան, վաթսուն եւ հինգ օր Երե-
ւանէն Երուսաղէմ եւ երեսուն եւ ինն օր
ճննդավայրիս մէջ։ Վերադարձի օրերուն մէջ
կան վիզէի համար տասը օրերու սպասում
Պաքուի մէջ, եւ երեսուն օրերու ուշացում
Թէհրանի մէջ, Միջագետքի կռիւներուն
պատճառաւ։

Ձեր Սմեռապատուութեան ներկայացու-
ցած էի ժամանակին Ազգային-Եկեղեցական
Ժողովներու տեղեկագիրները եւ այժմ ներ-
կայացնելով ճամբորդութեանս եւ ուխտա-
գնացութեանս մասին սոյն ամփոփ տեղեկա-
ւորութիւնը, կ'օրհնեմ Աստուծոյ ողորմու-
թիւնը որ վտանգաւոր ու դժուարին պայման-
ներու մէջ ապահով երթ ու դարձ շնորհեց
անարժանիս երթալու եւ բերելու Ձեր Ամենա-
պատուութեան եւ Պատ. Միաբանութեան
Մայր Աթոռի եւ Հայրենիքի ներկայ վիճակի
ստոյգ պատկերը, այնչափ անհրաժեշտ Ս.
Աթոռի համար եւ բոլոր եկեղեցատէր եւ
ջերմեռանդ այն հոգիներուն համար, որոնք
կը հետաքրքրուին եւ կը զբաղին եկեղեցւոյ
եւ Ազգի ներկայով ու ապագայով։ Դժբախ-

տարար ներկան Յուլիս ամսուն պատերազմի արհաւիրքներուն մէջ անցաւ եւ դարձեալ Ազգին պատուական գաւակները հազարներով պիտի զոհաբերուին պատերազմի դաշտերուն վրայ եւ միլիոններով պիտի տառապին իրենց ընտանեկան յարկերուն տակ, վշտի, հոգեկան անձկութեանց ու ապրումտի զրծւարութեանց մէջ: Այս դառն իրականութեան առջեւ Ձեր Ամենապատուութեան եւ Պատ. Միաբանութեան աղօթքներուն կը կարօտին ամէնքը, որպէսզի շուտով զաղբին արինահեղութիւնները եւ արդարութեան ու խաղաղութեան արեւը ծագի երկրի վրայ: Կը մաղթեմ Ձեր Ամենապատուութեան եւ Պատ. Միաբանութեան քաջառողջութիւն եւ հոգեկան արիւթիւն, որպէսզի Ս. Սթոքը կարենայ անարգել ու անխռով շարունակել իր դարերու նախախնամական դերը յօգուտ եկեղեցւոյ եւ Ազգին:

Մատչելով ի համբոյր Ձեր Ամեն. Ս. Աջոյն

Մնամ Ձեր Ամենապատուութեան

խոնարհ որդի

ԿԻՐՈՅՂ Ծ. ՎԵՂ. ԻՍԲՈՅԷԼԵԱՆ

10 Սեպ. 1941, Երուսաղէմ

ՇԱՐԱԿԱՆ Ս. ԷՋՄԻԱՅՆԻ

Էջ միածինն ի Հօրե եւ լոյս փառաց ընդ նմա, Ձայն հրնչեցին սանդարմեօս անդրնոց:

Տեսեալ ըզլոյս մեծ հայրապետին Գրիգորի, Պատմէր ցրնծութեամբ հաւատացեալ արային:

Եկայք շինեսցուք սուրբ ըզխորանըն լուսոյ. Բանգի ի ամա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան
[աւխարհի:]

ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՀԱՆԳԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՆՊԱՍՏ ՍՈՒՐԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Ամենապատու. Սրբազան Պատրիարք Հօր մասնաւոր հրաւերով Երուսաղէմի Հայ Տիկնանց Աղբասախնամ Միութիւնը ի նպաստ Ամենաբն. գաղղոյ Սուրի կարօտ ազգայիններուն, Երուսաղէմի հայ բնակիչներէն հաւաքեց 1057 կտր զանազան կարգի զգեսեղէներ եւ 141 զոյգ գուրպայ եւ կօշիկ, ընդամենը 1198 կտր: Իսկ անոնք որ չըկար լացան զգեսեղէներով մասնակցիլ, այդ նպասակին համար բրին դրամական նուէրներ, որոնց համազումարը եղաւ 22 Պաղեստինեան Ոսկի եւ 70 Միլ:

Յիշեալ Միութիւնը իր հաւաքած զգեսեղէները, երբ հակեռու մէջ ամփոփուած, եւ հանգանակուած զուարթ յանձնեց Նորին Ամենապատուութեան, որ դրամը անմիջապէս ղրկեց Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական Տեղապան Գեր. Տ. Եղիշէ Ս. Արքեպս. Կարօտանի ու խնդրեց անկէ, որ զգեսեղէներու հակերը առանց մագի սահմանադրեալ անցնելու համար կատարէ հարկ եղած դիմումը Լիբանանի Մաքսային Վարչութեան մօտ: Երբ սպասուած արձօնութիւնը հասնի, հակերը պիտի ղրկուին Սուրի Նպաստամասոյց Յանձնաժողովին, իսկ հանգանակուած զուարթով Պէյրութի մէջ պիտի գնուին զգեսեղէներ ու պիտի տուին նոյն Յանձնաժողովին:

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, հանգերս հայրական օրհնութեամբ, իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ թէ՛ հանգանակութեան մասնակցող Երուսաղէմաբնակ բարեսէր ազգայիններուն եւ թէ՛ Երուսաղէմի Հայ Տիկնանց Աղբասախնամ Միութեան ժաշան Ասեմապետներին ու ազնիւ անգամուհիներուն, որոնք սիրայօժար ընդ առաջ երթալով իր հրաւերին՝ գովելի եռանդով լծուեցան գործի՝ ի միախառնութիւն Սուրի իրենց կարօտ ազգակիցներուն: